

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра психології і туризму

СИЛАБУС

ОСНОВИ ПРОТИДІЇ МАНІПУЛЯЦІЇ

<i>Спеціальність</i>	035 Філологія
<i>Освітня програма</i>	Новогрецька мова і література, друга іноземна мова, переклад
<i>Освітній рівень</i>	перший (бакалаврський) рівень
<i>Статус дисципліни</i>	вибіркова

Київ – 2023

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

ІПБ	Федько Світлана Леонідівна
Наукова ступінь	кандидат психологічних наук
Посада	доцент кафедри психології і туризму
Місце роботи	КНЛУ, кафедра психології і туризму
Адреса кафедри	м. Київ, вул. Велика Васильківська, 73, КНЛУ, І корпус, 901 ауд.
Контакти	роб. тел. (044) 287-14-25
E-mail	svitlana.fedko@knl.u.edu.ua

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Кількість кредитів	- 3
Загальна кількість годин	- 90
серед них:	лекційних - 14
	семінарських - 16
	самостійна позааудиторна робота - 60
Мова викладання	українська
Консультації	за окремим погодженням зі здобувачами освіти
Формат консультацій	наживо та дистанційно на корпоративній платформі Microsoft Teams

1. АНОТАЦІЯ

Дисципліна «Психологія протидії маніпуляції» є структурним компонентом теоретичної та практичної підготовки майбутніх фахівців та, водночас, є вибірковою дисципліною. Призначення курсу полягає у формуванні у студентів уявлень про методологічні й теоретичні основи психології впливу та переконання, місце маніпуляцій у системі людських стосунків, а також потенційні загрози, які несуть в собі маніпулятивні технології на сучасному етапі.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ КУРСУ

Мета курсу – ознайомлення з механізмами, феноменами, закономірностями маніпулятивного психологічного впливу та методами протидії; набуття конструктивних комунікативних умінь і навичок.

3. СТРУКТУРА КУРСУ

Програма навчальної дисципліни. Тематичний план занять

№ п/п	№ і назва теми (включно з темами, винесеними на самостійне опрацювання)	Кількість годин			
		Разом	у тому числі		
			лекції	Семінарські/ практичні заняття	Самостійна робота
Модуль 1. ОСНОВИ ПРОТИДІЇ МАНІПУЛЯЦІЇ В СПІЛКУВАННІ					
<i>Змістовий модуль 1. Методи, прийоми і способи маніпуляцій</i>					
1	Тема 1. Феномен психологічного впливу та його характеристики. Мішені маніпулятивного впливу.	14	2	2	10
2	Тема 2. Сфери психологічних впливів: маніпуляція у міжособистісному спілкуванні; маніпуляція масовою свідомістю за допомогою ЗМІ; інформаційно-психологічні війни; чутки в інформаційно-психологічній маніпуляції	34	6	8	20
3	Тема 3. Методи, прийоми і способи маніпуляцій. Навіювання і самонавіювання	14	2	2	10
	Разом за змістовим модулем 1	62	10	12	40
<i>Змістовий модуль 2. Механізми протидії маніпуляції</i>					
1	Тема 1. Протидія маніпулятивному впливу. Активні і пасивні способи психологічного захисту.	18	4	4	10
	Разом за змістовим модулем 2	28	4	4	20
	Усього годин за модулем 1	90	14	16	60

4. ТЕХНІЧНЕ ОБЛАДНАННЯ

- На заняттях необхідно мати з собою гаджети для роботи у мережі Інтернет.
- Доступ до платформ Microsoft Teams з ПК чи мобільного гаджету.
- Інсталюваний на ПК або мобільних гаджетах пакет програм Microsoft Office.

5. ПРАВИЛА ТА НОРМИ НАВЧАННЯ

Студент зобов'язаний: дотримуватися кодексу академічної доброчесності; виконувати завдання в межах освітньої програми та досягати визначених освітньою програмою результатів навчання.

5.1. Правила комунікації

Здобувач вищої освіти повинен мати активовану електронну пошту на платформі Microsoft Outlook (обліковий запис надається Університетом). Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка принаймні раз на тиждень поштової скриньки в Microsoft Outlook та перегляд новин академічної групи (поток) у заздалегідь узгоджених месенджерах (Viber / Telegram). Усі письмові запитання до викладача стосовно курсу повинні надсилатися на електронну пошту.

5.2. Відвідування занять

Відвідування занять для здобувача вищої освіти є обов'язковим незалежно від того, відбуваються вони наживо чи у дистанційній формі через мережеву платформу. Поважними причинами для неявки (неучасті) на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, що необхідно підтвердити відповідними документами. Про це необхідно попередити старосту групи. Практичні (семінарські) заняття, експрес-контролі, колоквиуми не проводяться повторно, оцінки неможливо отримати під час консультації.

5.3. Політика щодо перескладання

У разі отримання незадовільної оцінки перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин, підтверджених документально. В іншому випадку перескладання не дозволяється. Інші скарги щодо оцінок можуть вирішуватися за звертанням до омбудсмена КНЛУ в установленому порядку.

5.4. Участь в анкетуванні

Наприкінці вивчення курсу або після завершення сесії здобувачам вищої освіти пропонуються анкети, заповнення яких передбачає повну анонімність і слугує важливою складовою освітнього процесу, забезпечуючи зворотний зв'язок, що дозволяє оцінювати ефективність запропонованих методів навчання та врахувати пропозиції студентів. Водночас таке ж анкетування проводиться і серед викладачів заради забезпечення паритетності в узагальненій оцінці освітнього процесу.

5.5. Правила щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність – необхідна умова підготовки професіонала. Вона базується на недопущенні практики списування, плагіату, виконання роботи із

залученням зовнішніх ресурсів та осіб, фабрикації фактів чи вигадування даних при виконанні навчальних завдань. Здобувач вищої освіти несе персональну відповідальність за авторство та достовірність поданої на перевірку контрольної або модульної контрольної роботи. Правила академічної доброчесності регулюються Етичним кодексом КНЛУ.

6. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

У структурі кожного модуля з навчальної дисципліни «Психологія спілкування» оцінюються такі складники:

Аудиторна робота студента	Самостійна робота студента	Модульна контрольна робота
------------------------------	-------------------------------	-------------------------------

Критерії оцінювання аудиторної роботи студентів

Аудиторна робота студентів включає семінарські та/або практичні заняття.

«5»	студент демонструє вільне володіння матеріалом теми семінару; вміє самостійно знайти відповідь на проблемні запитання, спираючись на лекційний матеріал та першоджерела; вміє вводити та використовувати власні класифікації, аналізувати, робити власні висновки; здатен встановлювати міжтематичні та міжпредметні зв'язки
«4»	студент демонструє задовільне володіння матеріалом теми семінару; відповідь на проблемні запитання знаходить за допомогою викладача, спираючись на лекційний матеріал та вивчення першоджерел; допускає несуттєві (які кардинально не міняють суть) помилки у визначенні понять та категорій і т.ін.
«3»	студент частково володіє матеріалом теми семінару; формулюючи відповідь на питання, репродуктивно відбиває зміст лекційного матеріалу та/або основного підручника; допускає помилки у визначенні понять та категорій і т.д.; нездатний знайти відповідь на проблемні запитання, чи вирішити проблемні завдання
«2»	студент демонструє нездатність розкрити питання семінару; допускає багато суттєвих помилок у визначенні понять та категорій і т.ін.

Рейтинговий бал за роботу протягом семестру обчислюється шляхом помноження середнього арифметичного оцінок за аудиторну та самостійну роботу студента (середнє арифметичне округлюється до десятої частки) на 10.

Рейтинг кожного модуля обчислюється однаково для всіх навчальних дисциплін.

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів. До самостійної роботи студентів відносяться: реферування рекомендованої літератури, підготовка наукових оглядів, презентацій із зазначеної теми, підготовка доповідей на семінарах, творчих проектів тощо.

Критерії оцінювання включають: повноту і логічність розкриття обраної теми, її відповідність науковим фактам і теоріям, стилістичну та орфографічну грамотність, коректність висновків, якість презентації та відповідність оформлення літератури прийнятим стандартам.

«5»	студент демонструє вичерпне висвітлення обраної проблематики, чіткий виклад матеріалу, ґрунтовний аналіз, використання інформації широкого діапазону, творче оперування матеріалом, робота виконана правильно і самостійно, відбиває належний рівень знань, та сформованість практичних навичок; оформлена згідно вимог, які висуваються для даного типу завдань
«4»	наявне якісне реферування матеріалу з обраної проблематики, але з уривчастим аналізом матеріалу; робота виконана самостійно, містить несуттєві помилки, відбиває належний рівень знань; оформлена згідно вимог, які висуваються для даного типу завдань.
«3»	Студент виконав систематизований та логічний виклад матеріалу, але робота містить помилки, відбиває недостатній рівень знань та недостатню сформованість умінь оформлення та представлення та роботи
«2»	Студент здійснив фрагментарне викладення матеріалу, не зрозумів змісту основних положень, не сформулював належні висновки, що впливають з опрацьованого матеріалу, не підготував належну презентацію

Структура модульної контрольної роботи

Модульна контрольна робота є складником семестрового рейтингу. Наприкінці семестру всі студенти виконують модульні контрольні роботи з усіх дисциплін.

Модульні контрольні роботи оцінюються в 4-бальній системі («відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»)). Ці оцінки трансформуються в рейтинговий бал за МКР у такий спосіб:

- для дисципліни «**Основи протидії маніпуляції**»:

«відмінно»	– 50 балів;
«добре»	– 40 балів;
«задовільно»	– 30 балів;
«незадовільно»	– 20 балів.
Неявка на МКР	– 0 балів.

Семестровий рейтинговий бал є сумою рейтингового бала за роботу протягом семестру і рейтингового бала за МКР.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

«5»	при виконанні завдання студент показав широку обізнаність у змісті теоретичного матеріалу з дисципліни, розуміння принципів підходу до емпіричного вивчення психологічних феноменів, вміння самостійно проводити аналіз психологічної ситуації або емпіричних даних та формулювати коректні і вірні коментарі та висновки.
«4»	при виконанні завдання студент показав достатню обізнаність у змісті теоретичного матеріалу з дисципліни, розуміння принципів підходу до емпіричного вивчення психологічних феноменів, але виявляє при цьому недостатнє вміння самостійно проводити аналіз психологічної ситуації або емпіричних даних та формулювати коментарі і висновки.
«3»	при виконанні завдання студент показав обмежену обізнаність у змісті теоретичного матеріалу з дисципліни, низьке розуміння принципів підходу до емпіричного вивчення психологічних феноменів, труднощі у проведенні аналізу психологічної ситуації або емпіричних даних та формулюванні коректних та вірних коментарів і висновків.
«2»	при виконанні завдання студент показав обмежену обізнаність у змісті теоретичного матеріалу з дисципліни, нерозуміння принципів підходу до емпіричного вивчення психологічних феноменів, невміння проводити аналіз психологічної ситуації або емпіричних даних та формулювати коректні і вірні коментарі та висновки.

ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Залік

Студенти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни 60 і вище, отримують відмітку про залік «зараховано» і відповідну оцінку в шкалі ЄКТС без складання заліку.

Студенти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни 59 і нижче, складають залік і, в разі успішного складання, отримують відмітку «зараховано» в національній шкалі, а в шкалі ЄКТС – E та бал 60. Якщо студент під час заліку отримав відмітку про залік «не зараховано», то в залікову відомість виставляється відмітка «не зараховано» в національній шкалі, оцінка FX – у шкалі ЄКТС, а також семестровий рейтинговий бал.

Структура заліку

Залік проводиться у формі співбесіди на основі тематичної структури пройденого курсу.

Критерії оцінювання відповіді на заліку:

Зараховано (в шкалі ЄКТС – E та бал 60)	студент демонструє вільне або задовільне володіння матеріалом; вміє самостійно знайти відповідь на проблемні питання; може аналізувати, робити власні висновки; здатен встановлювати міжпредметні зв'язки
Не зараховано (в шкалі ЄКТС – FX та бал 59 та нижче)	студент показав обмежену обізнаність у змісті матеріалу, нерозуміння принципів підходу до емпіричного вивчення психологічних феноменів, невміння проводити аналіз психологічної ситуації та формулювати коректні висновки.

Підсумкова оцінка за дисципліну виставляється за таблицею:

Підсумковий рейтинговий бал	Оцінка за шкалою ЄКТС	Підсумкова оцінка за дисципліну за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
75 – 81	C	задовільно
66 – 74	D	
60 – 65	E	
40 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
39 і менше	F	незадовільно з обов'язковим повторним курсом

8. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Основна література

1. Кара-Мурза С.Г. Маніпуляція свідомістю / С.Г. Кара-Мурза. – К.: Оріони, 2006. – 528 с.
2. Москаленко В.В. Психологія соціального впливу. Навч.пос. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 448 с.
3. Татенко В.О. Соціальна психологія впливу: Монографія / В.О. Татенко. – К.: Міленіум, 2008. – 216 с.
4. Чалдині Р. Психологія впливу. – / Чалдині Р. – Харків: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. – 368 с.

Додаткова література

1. Андрієшина С. Інтернет-публікації як різновид маніпуляції суспільною свідомістю. Медіапростір, 2012. – С. 26–29.
2. Баришполець О.Т. Соціальні функції основних різновидів інформації: істини, правди та брехні. Наукові студії із соціальної та політичної психології. Збірник статей. Випуск 29 (32). Київ, 2011 – 339 с.
3. Берн Е. Ігри, у які грають люди. – Харків: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. – 256 с.
4. Бойко О.Д. Анатомія політичного маніпулювання / О.Д.Бойко. – Ніжин, 2007. – 223 с.
5. Гуменюк О.Є. Психологія впливу. Тернопіль: Економічна думка, 2003. – 304 с.
6. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія: посібник. Київ: Академвидав, 2003. 448 с.
7. Чалдині Р. Переконавання: революційний метод впливу на людей. – Харків: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2017. – 352 с.
8. Bereczkei T. Machiavellianism: The Psychology of Manipulation. 2018.
9. Brenner A. 9 Classic Traits of Manipulative People. 2016. URL: <https://www.psychologytoday.com/us/blog/in-flux/201610/9-classic-traits-manipulative-people>